

Pődör Andrea

egyetemi docens, Óbudai Egyetem Alba Regia Műszaki Kar Geoinformatikai Intézet
podor.andrea@amk.uni-obuda.hu;

Szijártó Zsuzsanna

földmérő mérnök
zsuzsi4@vipmail.hu

BŰNÖZÉSTŐL VALÓ FÉLELEM MÉRÉSE SZÉKESFEHÉRVÁRON¹⁰

Kulcsszavak: bűnözés, félelem, szubjektív biztonságérzet, Székesfehérvár

Absztrakt

A tanulmány célja a bűnözéstől való félelem területi elhelyezkedésének vizsgálata Székesfehérvár területén. Kutatásaink során egy webes alkalmazás használata segítségével a megkérdezettek megjelölték azokat a területeket, ahol biztonságban vagy félelemben érzik magukat. Az összegyűjtött vázlatrajzi adatokat GIS-eszközök segítségével elemeztük, ezzel lehetővé téve a válaszadók által jelzett biztonságos vagy nem biztonságos helyek hivatalos statisztikákkal történő összehasonlítását. Az eredmények szerint egyfajta előítélet kapcsolódhat városunk bizonyos helyszíneire. A tanulmány azt is megerősítette, hogy vannak olyan helyek, ahol a polgárok véleménye és a rendőrségi statisztikák egybeesnek.

1. Bevezetés

A bűnözéstől való félelem (fear of crime) fogalmának meghatározása Kenneth F. Ferrarohoz és Randy La Grange-hoz köthető 1987-ben. Az általuk megalkotott meghatározás a bűnözéstől való félelmet, negatív érzelmi megnyilvánulásként határozta meg (rettegés, szorongás), amelyet vagy a bűnözés vagy az azzal kapcsolatos szimbólumok váltanak ki. Kutatásukban azt szerették volna vizsgálni, hogy az idősebb emberek jobban félnek-e mint a fiatalok. Bruce J. Doran és Melissa B. Burgess (2012) szerint igaz az a tény, melyet számos, a témában született kutatás is alátámaszt, hogy a bűnözéstől való félelem bizonyos környezeti jellemzőkkel leírható

---

¹⁰ A tanulmány korábbi megjelenésének helye: Pődör Andrea - Szijártó, Zsuzsanna: Bűnözéstől való félelem mérése Székesfehérváron. In: Molnár, Vanda (szerk.) Az elmélet és a gyakorlat találkozása a térinformatikában IX. : Theory meets practice in GIS. Debrecen, Magyarország: Debreceni Egyetemi Kiadó, (2018) pp. 295-301., 7 p.

területekre koncentrálódik. A bűnözéstől való félelem élettani változásokban is megmutatkozik, ilyen helyzetekben megnövekszik a pulzus, gyorsabb lesz a légzés, létrejöhet izzadás, szájszárazság (Warr 2000). Készült egy másik kutatás is, amit Daniel Lederer és Michael Leitner végzett 2012-ben Linzben. Arra a következtetésre jutottak, hogy a betöréstől való félelem bizonyos forró pontokhoz (hot spots) köthető és bizonyos statisztikai jellemzőkkel bizonyítható, hogy az egyes kerületek térben elkülönülnek egymástól e tekintetben, sőt a technikai védelem nélküli területek is jól kimutathatók voltak.

Magyarországon az első kutatás, ami a bűnözéstől való félelemmel foglalkozott, Kó József nevéhez fűződik. Egy Európai Unió projekt keretében végezte el 2005-ben. A kutatás során egy komplex kérdőívet használtak és kb. 10000 válaszadót kérdeztek meg az egész ország területén, az eredményt megyei szinten elemezték. Ezt követően Sallai és Mátyás (2015) végzett hasonló kutatást, de városi szinten ők sem tártak fel semmilyen összefüggést. Városi szinten először Pődör és Dobos (2014), majd Pődör és Rácskai (2016) végeztek kutatásokat. Meghatározó jelenség, hogy ahol növekszik a bűnözéstől való félelem, ezzel párhuzamosan az emberek nagy többsége a bűnözés és a roma kisebbség közti kapcsolatot vélnek felfedezni. A Nézőpont 2008-as elemzésében a válaszadók 91%-a szerint létezik, az ún. roma bűnözés. Jelenleg azonban a hivatalos statisztikákban nem szabad rögzíteni az elkövetők etnikai hovatartozását. A rendszerváltást követően számos tanulmány foglalkozott a magyar népesség növekvő előítéletességével (Pataki 1997; Erős 2007; Political Capital 2008). A tanulmányok különböző háttere és módszerei ellenére az egyik legjellemzőbb eredmény az, hogy a roma kisebbség a legelutasítottabb a magyar felnőtt lakosság körében (Pődör-Rácskai).

2. Anyag és módszer

Mentális térképezés alatt a kognitív térképek előhívásának módszerét értjük. A mentális térképeket sokrétűen fel lehet használni: várostervezés, anti-szegregációs tervek, egyenlő esélyek megteremtése, viselkedés földrajzi elemzések (Letenyei 2005). A módszerrel kapcsolatos legfőbb probléma az, hogy különböző emberek ugyanazt a területet különböző módon ítélik meg, így nehéz ezeket a térképeket egymáshoz viszonyítani, és ezáltal nehéz valamilyen összegző információt levonni. Jelenleg különböző adatgyűjtési technológiákat fejlesztettek ki a mentális térképek előállításával kapcsolatban. Leginkább valamilyen mennyiségi adatgyűjtés jellemző, melyeknél elsősorban kérdőíveket alkalmaznak, vagy tisztán kvantitatív jellegű adatfelvétel, kérdőív; szabad térképraajzoltatáson alapuló adatfelvételek;

standardításra törekvő, oriented recall térképrajzoltatás és interjú vagy kész (tér)képekből kiinduló adatfelvétel (Letenyei 2005). Az általunk alkalmazott webes alkalmazás a legutóbbi módszeren alapul (Pődör-Rácskai 2016).

A kutatáshoz a <http://bunmegelozes.amk.uni-obuda.hu/> oldalon található kérdőívet használtuk fel. Ez egy online, okostelefonon is használható adatgyűjtő alkalmazás volt, amely térképi adatfelvételre és adatkinyerésre képes, geoinformatikai szoftverek számára. Fontos szempont volt a fejlesztés során, hogy az alkalmazás használata minél egyszerűbb legyen a felhasználóknak, egyúttal minél kevesebb időt vegyen igénybe az adatok bevitele. A bevitt adatok lehetnek, pontok, körök, útvonalak (vonallánc), és poligonok. Két poligon típust kellett alkalmazni, egyet a biztonságos, egyet a félelmetes helyek megjelenítésére, melyeknek mind tárolásban, mind pedig a megjelenítésben el kellett különülniük. A térképi adatokon kívül egyéb, a felhasználókra vonatkozó leíró adatok bevitelét és tárolását is el kellett, hogy végezze a weboldal (Pődör-Rácskai 2016).

3. Mintaterület

Székesfehérvár, közepes méretű magyar város, ezáltal képes a magyar városok átlagos körülményeit modellezni. Jelenleg 98.000 lakosa van, a bűnözői statisztikák azt tükrözik, hogy általában kb. 6-7.000 bűncselekményt regisztráltak évente. A székesfehérvári rendőrség jelentése szerint 2015 és 2016 között a bűncselekmények száma jelentősen csökkent. Az elmúlt év statisztikailag az elmúlt hét év legjobb eredményeit mutatta, nevezetesen a bűncselekmények száma 3025-ről 1958-ra csökkent, kevesebb rablás és lopás (1076-ról 740-re) történt. A helyi rendőrök ez a jó eredmény elsősorban az adott időszakban telepített térfigyelő rendszerhez kapcsolódik.

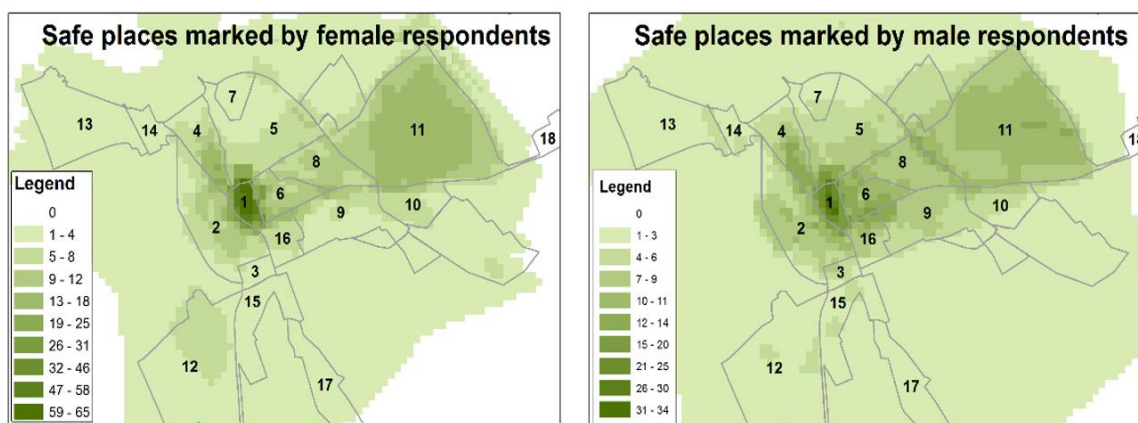
4. Eredmények

Összesen 160 kitöltő eredményeit tudtuk felhasználni 2017 augusztus-szeptember között, közülük 96 nő volt, 64 férfi volt, vagyis a megkérdezettek 60% -a nő volt. A résztvevők átlagos életkora 36,4 év volt, a nők és férfiak átlagéletkora majdnem azonos volt. A válaszadók 30% -a 21-30 éves korosztályból származott, 23% -a 31-40-es csoportból, 20% -a 41-50 éves volt, 14% pedig az 51-60 éves korosztályból. Csak 5 válaszadó volt 60 évnél idősebb. Ha megvizsgáljuk a nemek közötti megoszlást, észrevehetjük, hogy a férfiak többsége (39%) a 21-30 éves korosztályból származik. Ellenben a női válaszadók koreloszlása kiegyensúlyozottabb volt: a 41-50 éves korosztály a legmagasabb számmal képviselte magát. A közlekedési módot

illetően a válaszadók többsége (71 fő, 45%) említette a gyaloglást. Érdekes, hogy a gyalog közlekedők többsége nő volt (50 fő), a férfiak többsége viszont autót vezet.

4.1. Biztonságos területek

A 1. ábrán látható tematikus térképen jól elkülönülnek a többtől azok a foltok, ahol a leginkább biztonságban érik magukat az emberek. A jelmagyarázatból megállapítható, hogy a leginkább veszélytelen területeken – összesítve a női és a férfi válaszadók adatait – 84-93 közt vannak az egymást fedő poligonok száma. Világosabb, összefüggő foltok találhatóak a Feketehegyen, illetve Maroshegyen, ezek családiházias területek. Illetve van egy kisebb folt ugyanebből a kategóriából az Őrhalmiszőlők és a Sóstói Ipari Park találkozásánál található bevásárlóközpont területén. (Meglepő, hogy ez a biztonságosabb területek közé tartozik, mivel a rendőrségi adatoknál több esetben is áruházakban, parkolóban történtek bűnesetek). Ezeknél egy pár kategóriával sötétebb terület keletkezett az Öreghegyen, ami Fehérvár legnagyobb családi házas övezete. Legbiztonságosabbnak a belváros Palotai út, Várkörút, és a Szekfű Gyula utca által határolt terület bizonyult, valamint maga a Várkörút is beleesik ebbe a területbe. Itt van a Fő utca, a város sétálóutcája, azon belül a számos üzlet, szórakozóhelyek, a Vörösmarty színház, illetve az Országalma, ami sokak számára népszerű találkozóhely. Valamint innen északra még a Szedreskerti lakótelep nagy része (Csónakázó-tó, Bregyóközi szabadidő központ).

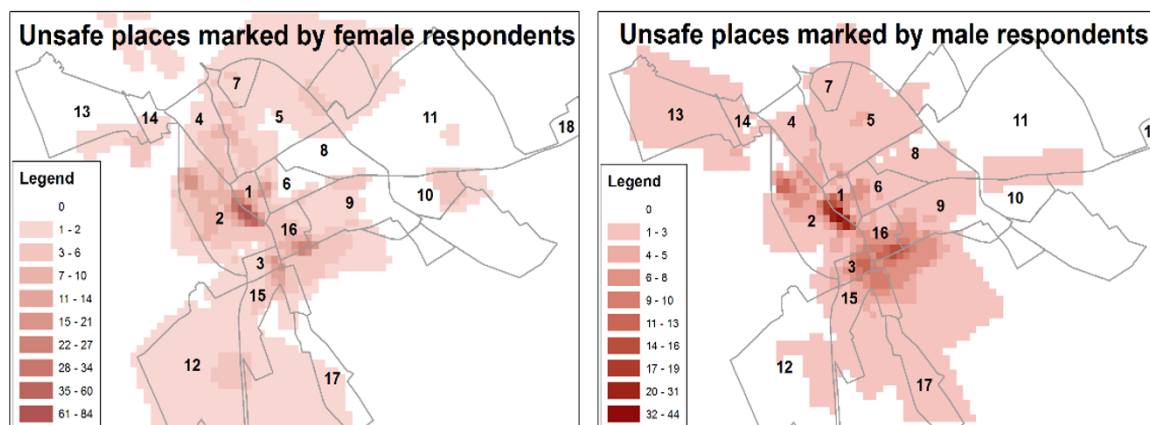

1. ábra: Biztonságosnak jelölt területek Székesfehérváron (női és férfi válaszadók)

4.2. Bűnözéstől való félelem megjelenése

A 2. ábrán látható tematikus térképen jól kivehetők azok a területek, ahol a kitöltők kevésbé érezték magukat biztonságban. A jelmagyarázatból látszik, hogy ahol a leginkább félnek az

kitöltők, ott – összesítve a női és a férfi válaszadók adatait – 95-121 közt voltak a fedésben lévő poligonok. Ha visszatekintek a biztonságos területekhez, ott ez a szám csak 84-93 volt. Ebből megállapítható, hogy a veszélyes területeket átlagosan többen jelölték be, mint olyanokat, ahol biztonságban érzik magukat. Három fő terület határozható meg a térkép alapján a veszélyesség szempontjából: a Hübner András utca és a Gánty Pál utca környéke (itt szociális bérlakások találhatóak, amit többnyire kisebbségi lakosok foglalnak el), a vasútállomás, és az egyértelműen legveszélyesebbnek ítélt terület, ami magába foglalja az Alba Plázát, az előtt lévő teret, az autóbusszállaudvart, és a vele szemben, a Palotai út túloldalán lévő Petőfi park egy részét. A térkép legnagyobb részét az 1-4 közti értékek teszik ki, ebből valamelyest kiemelkedő területek: a Köfém lakótelepen belül a panelházas rész; a Halesz park, a Budai út mentén lévő Interspar környéke; a Szent Flórián körúton lévő Tesco és környéke, a Szent Vendel út, és a Malom utca kereszteződésénél található hajléktalanszálló környéke; Szárazrét déli részén a Mura utca környéke, a Rádió lakótelep (Interspar, Praktiker), a Skála áruház környéke, illetve a Hosszúsétatér és a Széchenyi utca vasúti sínekkel való találkozásánál lévő terület.

2. ábra: Veszélyesnek jelölt területek Székesfehérváron (női és férfi válaszadók)

4.3. Összehasonlítás a rendőrségi adatokkal

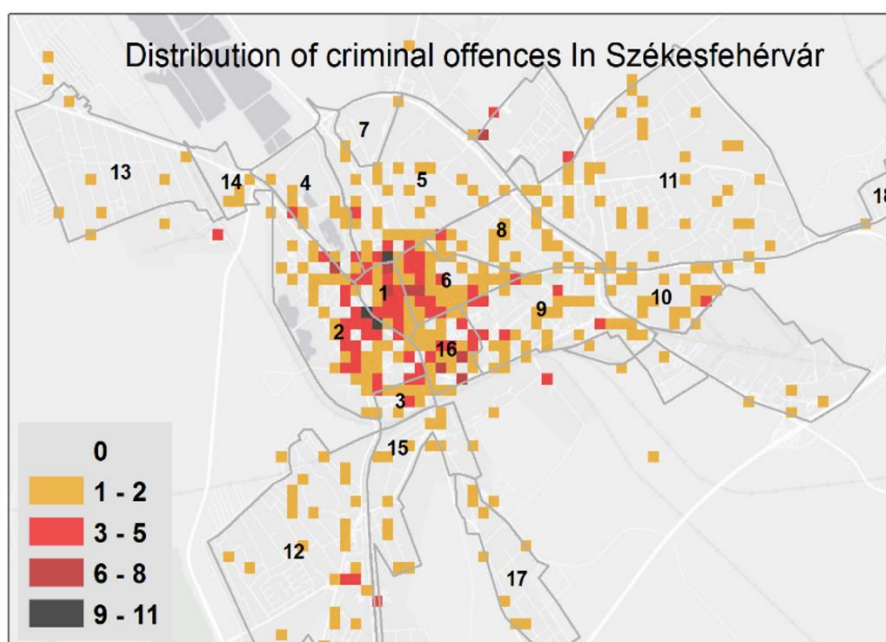
A hivatalos rendőrségi adatok vizsgálatánál a police.hu oldalon fellelhető adatokat dolgoztuk fel kb. 2016 szeptemberétől elejétől 2017 szeptember elejéig. Ez az időintervallum az összehasonlítás szempontjából rendkívül szerencsés, mivel a felmérés adatai is körülbelül ebben az időszakban születtek. Itt a következő bűncselekményekről nyerhetünk információt, megjelölve az adott időszakra vonatkozó bűncselekmények számát is:

- Lakásbetörés: 63
- Rongálás: 38

- Személy elleni erőszak: 134
- Tulajdon elleni szabálysértés: 200
- Lopás: 259
- Autófeltörés: 13
- Autólopás: 3
- Garázdaság és rendbontás: 49

Ha rátekintünk a 3. ábrára, látható, hogy a város középső részén összpontosulnak a bűncselekmények, viszont elszórtan szinten egész Fehérvár területén találhatóak. Ami a legveszélyeztetettebb területeket illeti, három ilyen folt található a térképen. Egy a Várkörút és Szekfű Gyula utca találkozásánál, a Fehérvári Bírósághoz közel, a másik kettő pedig az Alba Plázánál, illetve a buszpályaudvar területén.

Mind a veszélyes, mind a biztonságos területeket ábrázoló térképek és a rendőrségi adatok esetén a főbb területek megegyeznek. Ilyen a Pláza, buszpályaudvar és a Petőfi Park hármasa, valamint a vasútállomás környéke, a Skála áruház, és a Malom utca-Fürdő utca kereszteződése. Ezekon kívül viszont található számos érdekes eltérés is. A kitöltők szerint igencsak rossz környéknek számít a Hosszúsétatér és a Széchenyi utca vasúti átjáró körüli része, és még ennél is veszélyesebb a Hübner-Gánts Pál-Kodály Zoltán utcák környéke. A rendőrségi statisztika viszont egyik véleményt sem támasztja alá.

3. ábra: Veszélyesnek jelölt területek Székesfehérváron (rendőrségi adatok)

5. Konklúzió

A tanulmány alátámasztotta, hogy a webalkalmazás segítségével olyan információk nyerhetők a lakosság félelemérzetére vonatkozóan, mely elősegítheti a mélyrehatóbb bűnözés elemzését, valamint az önkormányzatok számára az új felügyeleti kamerarendszerek vagy a helyi bűnüldözési stratégiák végrehajtásához adhat támpontokat. Ez a tanulmány igazolta, hogy a bűnözéstől való félelem erősen összefügg az előítéletekkel. Általánosságban elmondható, hogy a nem biztonságos helyeket a zsúfolt szórakoztató helyek körül jelölték meg a válaszadók, vagy a társadalmilag elmaradott területek közelében, ahol a rendőrségi statisztikák nem jelezték a magas bűnözési arányokat. Egyes helyszíneket, például a közlekedési csomópontokat, a busz- és vasútállomásokat mind a polgárok említik, mind a rendőrségi bűnözési statisztikák nyilvántartják.

Köszönetnyilvánítás

A szerzők ezúton szeretnék megköszönni az UNIGIS Magyarország (www.unigis.net) támogatását.

6. Felhasznált irodalom

Doran D. J. – Burgess M.B. (2012): Putting Fear of Crime on the Map: Investigating Perceptions of Crime Using Geographic Information Systems. New York, NY: Springer

Erős, F. (2007): Irányok és tendenciák az előítéletek kutatásában. In: *Educatio*, 16(1), 3–9.

Ferraro, K. F. - Lagrange, R. L. (1987). The measurement of fear of crime. *Socio-logical Inquiry*, 57, 70-101.

Kó J. (2005): Félelem keletről nyugatra: A bűnözéstől való félelem területi sajátosságai Magyarországon. In: Irk F. (szerk.): *Kriminológiai Tanulmányok 42.* OKRI, Budapest, 41-67.

Lederer, D. – Leitner, M. (2012), Erfassung der stadtteilspezifischen Kriminalitätsfurcht und Verortung von Kriminalitätsfurchträumen in Linz. In: Strobl, J. – Blaschke, T. – Griesebner, G. (Eds.), *Applied Geographic Information Technology 2012.* Berlin/Offenbach, Wichmann

Letenyei L. (2005): Mentális térkép szerkesztése. In: Letenyei László: *Településkutatás,* Budapest, Ráció, 147-185.

Nézőpont Intézet (2008): A kulcsszó: közbiztonság? (http://valasz.hu/itthon/a-kulcsszo-kozbiztonsag-19733/?cikk_ertekel=1&ertekeles=3 –Accessed - 09.09.2015)

- Pataki F.** (1997). Előítélet, idegengyűlölet, tolerancia: szociálpszichológiai szem-pontból. In: Csepeli Gy. – Örkény A. - Székelyi M. (szerk.): Kisebbségsszociológia. Budapest, Minoritás Alapítvány, 21–30.
- Pődör, A. – Dobos, M.** (2014): Official Crime Statistics versus Fear of Crime of the Citizens in a Hungarian Small Town. In: Robert Vogler, Adrijana Car, Josef Strobl, Gerald Griesebner (eds.): GI_Forum 2014 – Geospatial Innovation for Society. Konferencia helye, ideje: Salzburg, Austria, 01/07/2014-04/07/2014. Salzburg: Herbert Wich-mann Verlag im Verlag VDE GmbH, 272-275.
- Pődör, A. – Rácskai, P.** (2016) A bűnözéstől való félelem mérése egy webalkalmazás segítségével. In: Balázs Boglárka (szerk.): Az elmélet és a gyakorlat találkozása a térinformatikában VII. = Theory meets practice in GIS. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó, 395-396.
- Political Capital** (2008): Láttelelet. Kutatási összefoglaló az előítéletesség és intolerancia hazai helyzetéről. (http://www.maraalapitvany.hu/upload-/eloiteletesseg_tanulmany_081016.pdf – Accessed 05.09.2015)
- Sallai J. – Mátyás Sz.** (2015): Objektív és szubjektív biztonság néhány magyar nagy-városban. 335-407. In: Hervainé Szabó Gyöngyvér (szerk.) A 21. század eleji államiság kérdőjelei. Székesfehérvár: Kodolányi János Főiskola. 408
- Warr, M.** (2000). Fear of crime in the United States: Avenues for research and policy. In: Criminal justice, 4(4), 451-489.